Nagyvárad 1911. XVII. évfolyam 101. szám. Csütörtök, május 4.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor
Negyedévre ... 5 «
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 «

TISZÁNTÚL
POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apácza-utcza 3.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fillér.

Tisza-e vagy Kristóffy?

Irta: Szabados Pál.

Sokan nincsenek Tisza István gróffal egy véleményen. Eltérnek az utak a nemzeti vivmányok utvesztőjében, ki erre, ki arra . . . de hogy a helyesebb utat melyik követi, az talán kétséges. De becsüljük a politikában az őszinteséget, becsüljük a hazafias törekvést. Mondjuk ezt gróf Tiszára, aki a hazafias törekvés alapjának a valláshoz való ragaszkodást tekinti. Véletlenül kálvinista ez az ember, aki egy táborba hiv minden vallást, küzdeni az ellen a modern áramlat ellen, mely vallást, hazát és mindent ami szép és szent el akar seperni a föld színéről. Van a politikában sok ellensége Tisza Istvánnak, — mert hisz vannak politikai szépség hibái, — de azért azt mondja rá minden ellenfele, hogy az ilyen ellenféllel harcolni legalább is tisztulást, zivatar utáni ozont a magyar nemzetre.

A Tiszák ősi karaktere nyilvánult meg a nagyszalontai egyházmegye közgyülésén, amikor a protestáns Tisza határozottan állást foglalt az iskolák elállamositása ellen. »Én a magam részéről nem tartom helyesnek az iskolák államositását, mert sajnos — ugymond — olyan áramlatok érvényesülnek a magyar tanitói kar körében, hogy a tanitók egyrésze ma már, ha nem is istentagadó, de legalább is vallásellenes és ezért az egyháznak őrködnie kell a gyermekek vallásos nevelésén.« Ime egy tekintélyes protestáns államférfiu mondja ki azt, a miért a katholikus egyház mindenkor küzdött, egy kormány férfiu tartja szükségesnek éppen a magyarság érdekében a hitvallásos iskolákat, ami a katholikus egyháznak mindenkor féltve őrzött kincse volt. Kalapot emelünk előtte, mert igenis ellene vagyunk az államositásnak. Nem akarjuk kiadni iskoláinkat a mindenkori kormányok önkényeskedésének. Mert az iskola legyen független, legyen szabad, ne befolyásolják azt a kormányok talán hazafiatlan, vallástalan törekvései, de befolyásolják a magyar iskolákat a vallás-erkölcs, a hazafiasság és törvénytisztelet. Azokra az iskolákra, melyekben a vallástalanság üt tanyát, melyeknek ábécéjében és padjai között a modern áltudáskodás honol, rásütheljük Tisza gróf bélyegét: *nemzeti veszedelem.*

Legyen kath., ref. vagy bármilyen positiv vallásu az az iskola, céljuknak, törekvésüknek közösnek kell lenni, hogy a nemzetnek erkölcsös, vallásos, tehát használható munkás, megelégedett polgárokat neveljenek!

Tisza és Kristóffy közt itt megszakadt a fonál. Mig az egyik a nemzet nagyságát a vallás-erkölcsi fölényben találja meg, a másik a nemzetközi szociáldemokrácia, tehát a hazátlanság, vallástalanság sötétségébe s ebből kifolyólag a barbarizmus utvesztőjébe sülyesztené le a nemzetet. Álljunk meg itt egy pillanatra. Vajjon a kettő közül melyik tesz többet hazája érdekében, melyik hivebb fia hazájának, melyik szolgálja az igazi emberszeretetet? Azt hiszem, ha bárki szivére teszi kezét, nem a Kristóffy felbujtott gárdájára fog szavazni.

Keresztényi szeretet kell nekünk és nem az elégületlen tömeg éhes terrorja.

Európa szivében vagyunk, itt még meg lehet élni a tisztes munkával, de ehhez a tisztes munkához kell egy kis önbecslés, elégültség és mi adja ezt meg más, mint a kitartó, a valláshoz, a házához ragaszkodó szeretet?!

Kristóffy ezektől akarja megfosztani a magyart, Tisza gróf ezeknek akarja visszahóditani.

Am válasszatok magyarok! Azokat követitek-e, akik szegénységetek legdrágább kincsétől akarnak megfosztani ben-

„TISZÁNTÚL" TÁRCZÁJA.

A levelek.

Az ablakredőnyök le voltak engedve. Csak egyetlen világos pont volt a szobában, a beteg sápadt arca. Tizenöt nap óta tartott már a gyászos küzdelem, amely óráról-órára, lépésről-lépésre hóditotta meg azt a fiatal asszonyt a sirnak. Az orvos kiment, az ajtóból visszafordult és halkan suttogott az ápolónővel. Aztán mélységes, nehéz csönd lett. Bántó, gyötrő nyugalom.

Azt mondta a férjének:

— El fogok menni, szegény barátom.

Közelebb lépett hozzá. Az ágy karjára támasztotta a könyökét. Homlokát forró, lázas tenyerébe sülyesztette és ugy hallgatta a rithmikus, nehéz hörgést. Estefelé fölemelte szempilláit, ajkait mozgatta, de hangja nem hallatszott.

— Akar valamit, kedvesem?

Vékony, sovány ujjaival igent intett.

Letérdelt az ágya elé, hogy a fülébe suttoghasson.

— Hallgasson ide. Annak az asztalkának van egy fiókja. Huzza ki. A balsarkában van nak az én kedves emlékeim . . . Leveleim. Vegye ki és égesse el . . .

— De, lelkem . . .

— Ne, ne fáradjon . . . Én tudom, hogy mindennek vége . . . Es maga még fiatal . . . Az ember nem tudhat semmit . . . Azokat a leveleket maga a mátkaságunk alatt irta . . . En nem akarom, hogy valamikor könnyek nélkül, meghatódás nélkül lökd félre őket . . . Az ember semmit sem tudhat . . . Nem akarom, hogy más olvassa el őket . . . Menj oda, vedd ki és égesd el . . . Most mindjárt . . . Látni akarom . . .

Könyörögve ismételte:

— Tedd meg . . .

— Te nem fogsz elmenni, madaram . . . Fölösleges.

Ujjait, tenyerét hidegülni érezte ujjai közt. A szemeiben rémület ült. Hangtalanul ismételte:

— Igen, igen, meg fogok halni és nem lesz nyugalmam . . . Egesd el.

Nem válaszolt semmit, a kis asztalkához ment, kirántotta a fiókot. Ismerős, rég érzett illat szállt ki belőle. Avult szalagok, sápadt fakó virágok közt rejtőzött a levélcsomag. Kivette, magasra tartotta, hogy láthassa az ágyból. Odament a kályhához, kinyitotta az ajtaját. A lángok mohón kaptak a zörgő papirosok után. Körülutották a keskeny széleket, négyszögben keringő kigyókat rajzoltak a szerelmes irásokra, aztán beleharaptak. Még egy utolsó lobbanás és a sok-sok vallomásból nem maradt más, csak a szürke hamu a kialudt, sötét kályhaüregben, mint a kihült vén szivekben a rég csókolt csókok emléke. Odafordult az ágyhoz:

— Most láthattad.

Intett a fejével:

— Köszönöm . . . Most már nyugodt vagyok.

Behunyta a szemét és befelé fordult. Amaz még mindig a kihamvadt parazst bámulta és fájdalmasan ismételte:

— Megtörtént . . . és . . . és . . . ha mégis. Ha azokat a leveleket nem irtam, ha megcsalt. Sohasem fogom megtudhatni . . . Mit tettem?

Az ajkai remegtek, mikor a kis asztalkához ment. Szétdobált mindent a fiókban. Egy papirszeletkét sem talált. Elégtek. Jóvátehetetlenül, visszavonhatatlanul megsemmisültek azok a levelek . . .

A haldokló egész nap hörgött, este elcsöndesedett. Az orvos azt mondta a férjnek:

— Nem értem . . . Várjunk.

Vártak egész éjjel, másnap . . . Harmadnap visszanyerte az eszméletét, körülnézett és

Tavaszi és nyári cipőkülönlegességek
„KOBRAK"-nál
Helybeli és vidéki telefon: 847. 28 Rákóczi-ut 3.

neteket? Vagy azokat, akik ezt a kincset, vallási meggyőződésüket, az ideálizmus iránti rajongó szereteteket, szóval szegénységetek kincseit akarják nektek visszaadni?

Kristóffy hajhászhatja tovább is a népszerüséget elvtársai között, szónokolhat is puffogó frázisokkal a választói jog revidiálása mellett, de én azt mondom, hogy sokkal szebben hangzanak gróf Tisza István becsületes, istenfélő magyar szavai.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 3.

Kabos Ferenc alelnök fél 11 órakor megnyitja az ülést.

Huszár Károly interpellációt jelentett be az osztálysorsjegyek elárusitóinak visszaéléseért. A Ház fél két órakor tér át az interpellációra.

Napirenden:

a földmivelésügyi tárca

költségvetése.

Szabó János: A Sió-csatorna hajózhatóvá tételére kéri a kormányt s szükségesnek tartja egyuttal, hogy csatornáinkra, közlekedésügyünk e fontos tényezőjére, nagyobb gond fordittassék. Csatornázási viszonyaink a többi államokéhoz képest igen elhanyagolt állapotban vannak. Statisztikai kimutatásokkal bizonyitja ennek valóságát Ismerteti csatornaügyünk történetét s ismételten kéri a Sió-csatorna hajózhatóvá tételét. A költségvetést elfogadja.

Kovács Gyula: Elismeréssel ven a földmüvelésügyi miniszter ügybuzgósága iránt s ha még sem fogadja el a költségvetést, annak az az oka, hogy oly szük keretek közt, milyenre a miniszter a költségvetést szabta, nem lehet sikeresen dolgozni. Gazdaközönségünk az állam támogatására és figyelmére szokott s ügyelnie kell a kormánynak arra, hogy a gazdáknak ez aspirációja ne szenvedjen visszautasitást. Összetartó, együttmüködő gazdaszervezetünk nincsen, ezzel szemben erős szervezetük van a gyárosoknak, kereskedőknek.

Gazdáink kedvezőtlen helyzetének és sok bajának az az oka, hogy nincsen szervezetük. Ezért szükségesnek tartja, hogy értekezleten megvitassák gazdáink ezt a kérdést. Kéri a földmivelésügyi minisztert, hogy a gazdasági szakoktatás érdekében valósitsa meg azt az üdvös reformot, hogy a polgári iskolák legyenek kapcsolatban a gazdasági iskolákkal, ahol kisérleti oktatásban részesüljenek azok, akik gazdasági pályára lépni szándékoznak. A középiskolába vessék tehát a gazdasági oktatás fősulyát s ezért nem helyesli Mándy Sámuelnek azt az eszméjét, hogy gazdasági egyetemet állitsunk fel. Az ármentesitő társulatok kezelését államositani kell. Kéri a minisztert, hogy a gazdasági cselédséget mentse fel a fejadótól A gazdasági cselédség mizériáira kér orvoslást. A költségvetést nem fogadja el.

Magyar Károly: A szövetkezeteket birálja; elismeri a szövetkezetek szükségességét, mindazonáltal nem helyesli az országos központi szövetkezet tulságosan magas kamatlábát. Telepitési és erdővásárlási alapra nagy szükség van. Az állattenyésztést birálja. Hidegvérü lovak tenyésztését, előmozditását helyesli. A német Kontroll Veireinok mintájára gazdasági ellenőrző intézetek felállitását inditványozza. A költségvetést elfogadja.

Elnök: Tiz percnyi szünetet rendel el.

Szünet után

Pirkner János a legelők botrányos állapotáról beszél. Méltatlan dolognak tartja, hogy olyan területeket is megrónak ártézi adókkal, melyek sohsem voltak árterületek, a gazdasági egyesületek reformját sürgeti. A javaslatot nem fogadja el.

Ezután az elnök bejelenti, hogy Széchenyi Emil összeférhetetlenségi ügyében a Ház holnap sorsolja ki a bizottságot.

Huszár Károly az osztálysorsjáték árusitása körül tapasztalt visszaélések tárgyában bejegyzett interpellációját a szombati ülésre halaszotta.

Az ülés 2 órakor ért véget.

A katonai büntető perrendtartás.

Az ember igazán azt sem tudja, győzött-e hát valóban Khuen-Héderváry a katonai bünvádi perrendtartás dolgában vagy sem? Eleinte fényes győzelmekről beszéltek, aztán egyre több és több kivételt engedtek meg a magyar nyelv hátrányára, mig most már Székely Ferenc csak azzal dicsekszik, hogy az *elvet* megmentették. Hát hiszen a készfizetéseknél is csak az elvet mentették meg.

Legujabb értesülések szerint a katonai bünvádi eljárás alapelvei a következők lesznek:

1. A katonai biráskodás mindkét állam területi joga.

2. A biráskodás nyelve, ugy a tárgyalási mint a jegyzőkönyv vezetésének nyelve Ausztriában a német, Magyarországon a magyar nyelv.

Idáig szép volna, de jönnek a kivételek.

Ausztria területén nincsen semmiféle kivétel.

Mindenkinek ügyét — mégha magyar honos is, kizárólag csak magyarul tud — csak németül tárgyalják.

Magyarországon másképpen van:

1. Ha a vádlott tud magyarul, tárgyalnak vele magyarul és a jegyzőkönyvet is magyarul vezetik. Ugyanigy hirdetik az itéletet.

2. Ha a vádlott nem tud magyarul, hanem tótul, horvátul stb. stb., a tárgyalást a vádlott nyelvén folytatják le, ha a bíróság tagjai értenek a vádlott nyelvén. Ha a bíróság tagjai nem értenek a vádlott nyelvén, tolmács segitségével

---

öröm csillant meg szemében, mikor férjét, aki most is az ágy karjára könyökölve állt, észrevette.

— Meg van mentve . . . — ujjongott diadalmasan az orvos. — Megmentettük . . . Most már életben marad. A halál itt nem zsákmányol most. Csak nyugalom, sok-sok nyugalom, egy pár hónap mulva szebb lesz, mint valaha. Gondozni kell . . .

— Majd gondozom, — mondta a férj csöndesen.

Falura ment vele. Egy magános, szép házban laktak, nagy kert közepén. Egész nap a nyugágyon feküdt, mint egy nagy gyermek. Puha vánkosokba, kendőbe burkolták. Még miadig halkan jártak körülötte.

A férj ott ült mellette egész nap. Egy este felé meleg hangon mondta az asszony:

— Olyan boldog vagyok . . . boldog vagyok . . .

Kivette a takaró alól a kezét és feléje nyujtotta.

Nem felelt semmit. Csak keskeny, sápadt, sovány kezét takarta be ismét óvatosan.

— Szeretsz? — kérdezte az asszony.

— Mindenesetre.

— Es boldog vagy?

Osszehuzott szemöldökkel, gyorsan kérdezte:

— Ki irta neked azokat a leveleket, amelyeket elégettem?

Szegény arcocskája még sápadtabb lett, érthetetlenül dadogta:

— Ki irta? . . . Istenem, mit gondolsz? . . .

Makacsul ismételte:

— Kitől kaptad? . . . Kitől kaptad? . . .

Fölemelkedett, ránézett és ugy felelte:

— Esküszöm az élő Istenre . . . Tőled . . . Mire gondolsz?

Kezét a szivére tette, ugy ismételé:

— Esküszöm . . .

Egész nap nem szóltak egy szót sem . . . Ott ültek egymás mellett mozdulatlanul, sápadtan. Az asszony csak néha sóhajtotta:

— Milyen szerencsétlenség . . . Milyen bánat . . .

Este, mikor az ura átölelte a vállát és gyöngéden támogatva bevezette a szobájába, könyöregve, várakozólag nézett a szemébe. Mikor szó nélkül akart távozni, megragadta a kezét:

— Nézd . . . nem . . . nem . . . Esküszöm neked . . . hallod . . . esküszöm.

És szótlanul jöttek-mentek. Akik látták őket, azt mondták:

— A halál szele érte őket. Majd összeszedik magukat, meggyógyulnak és ismét boldogok lesznek.

Már megjött az ősz, a tél, visszatértek a városba, a kedves, meghitt fészkükbe, de nem gyógyultak meg.

A férj százszor gondolta:

— Őrült vagyok. Hogy gyanusithatom? Hisz tudom, mennyire szeretett. És csak azért égette el azokat a leveleket, az en levéleimet, mert nem akarta, hogy idegen tekintet szentségtelenitse meg őket. Es én . . . én . . . mire gondoltam . . Nyomorult vagyok.

Benyitott hozzá, már kinyitotta ajkát a bocsánatot kérő szóra, de akkor meglátta szigoru homlokát, dacos ajkát, elhallgatott. Kiment.

Az asszony szenvedett és hallgatott. Igy repültek el fölöttük az évek. Az évtizedek. A fürtjeikbe ősz hajszálak vegyültek, meghajlott makacs, dacos válluk, tipegve jártak az asztal körül.

Egy este . . . negyvenedik évfordulója annak, mikor visszatért az életbe, a kályha mellett ült. Vigan lobogott a tüz, megaranyozta ősz haját, szomoru, szelid édes arcát. Bámulta a lángokat, a szemébe két keserü könnycsepp szökött és mint a gyöngy, pergett le fekete selyemruhájára.

Az ajtó nyilt, a férfi nézett be. Megállt. Találkozott és hosszan egymásba merült a tekintetük. Es ebben az egy szempillantásban megértették azt, amit negyven évig nem tudtak megérteni és elhinni. Egyszerre indultak egymás felé. Egyszerre mondták, ugy, mint régen:

— Szerelmem . . . En édes szerelmem . . .

Dallamosan, lágyan bugott a drága, kedves szó.

Az öreg ember átölelte az öreg asszony vállát, odavonta a szivére remegő fejét és hagyta, hogy elsirassa azt a negyven hosszu esztendőt, elrontott életüket . . .

Maurice Level.

Aprilis 8-án nyilt meg
Kálmán és Kálmán
Erdélyi Borozója
Fővárosi mintára, pazar elegánciával berendezve!
Egész éjjel francia és magyar konyha. Kitünő erdélyi **borkülönlegességek.**
Nagy Sándor-utcza 4. szám. **Szolid és előzékeny kiszolgálás.** 235
Nagy Sándor-utcza 4. szám.

tárgyalnak. A jegyzőkönyvet magyarul vezetik, ugy hirdetik az itéletet is.

3. Ha a vádlott csak németül tud, a tárgyalás feltétlen német és tolmácsot sem alkalmaznak. A jegyzőkönyvet is németül vezetik és csak az itéletet hirdetik magyarul és németül.

Az a szó, hogy német a szövegben nem fordul elő; mindenütt csak szolgálati nyelvről beszélnek.

Ausztria területi felségjoga csorbitatlan, ellenben Magyarországon ezt a felségjogot áttörik sőt a német nyelvnek területi jogot biztositanak Magyarországon is viszonosság nélkül, mert a magyar ember ügyét Ausztriában akkor sem tárgyalják magyarul, ha a vádlott csak magyarul tud.

Uj gyermekkórház Nagyváradon.

Az igazgató választmány ülése.

Alig van Nagyvárad elég szép számu jótékony és emberbaráti intézményei között néhány, amely oly áldásos tevékenységet fejt ki, mint a Sztaroveszky-alapitványi gyermekkórház.

Az igazgató főorvossal élén, néhány orvos és ápoló apáca fáradhatlan buzgalommal tevékenykednek napról-napra, hogy a beteg kicsinyek fájdalmát enyhitsék s az apró sápadt, fájdalomtól ványadt arcoskákra visszahozzák az élet, az egészség rózsáit s visszaszerezzék a kicsinyeikért aggódó szülőknek a nyugalmát.

Ez a humanus intézet azonban már kinőtt az eddigi keretekből s elérkezett az idő, hogy megfelelő otthonról gondoskodjék a város a gyermekkórház részére. Mint tudjuk, a város vezetőségében meg is van a jóakarat erre, a törvényhatóság pedig bizonyára a legnagyobb készséggel fogad el minden ilyen előterjesztést.

A gyermekkórház igazgató választmánya tegnap tartott ülésében szintén foglalkozott ezzel a kérdéssel.

Az ülésen *Rimler* Károly polgármester elnökölt.

Az ülés megnyitása után dr *Schiff* Ernő igazgatófőorvos terjesztette elő jelentését, amelyben mindenekelőtt egy uj modern gyermekkórház létesitését szorgalmazza, miután a mai betegforgalom, a jelenlegi szük keretek között nem bonyolitható le ugy, a mint az kivánatos volna. A beteg forgalom a megszokott keretek között mozgott. A bejáró betegek száma 3509 volt, a fekvő betegeké 457. Utóbbiak közül vidéki 144, helybeli 313.

Az ápolási napok összes száma 16895; 3467 ápolási nappal több, mint az előző évben, átlagos napi beteg létszám 46 volt. Gyógyultan távozott 280 (68 százalék) javultan 67 (16 százalék) javulatlan állapotban 34 (8·2 százalék) elhalt 32 (7·8 százalék.)

A sebészeti mütétek száma: 171, mindannyit dr Rácz Miksa mütőorvos végezte.

A fül-, orr- és gégebetegeken bejáró és fekvő anyagon együttesen az intézet szakorvosa, dr Balla Vilmos 68 mütéti beavatkozást végzett. — Segédorvos tb. rendelő orvosi cimmel dr Gergely Dávid. — Az intézetnek egyes alkalmakkor segitségére voltak: dr Waldmann Béla szemorvos, szemészeti tanácscsal és dr Nagy Ignác fürdőorvos az egyes mütéteknél való segédkezéssel. Az igazgató jelentésében őszinte köszönetet mond orvos társainak az intézet érdekében kifejtett szives működésükért, dr Waldmann Béla és dr Nagy Ignác orvosoknak pedig, akik egyes esetekben önzetlenül szolgálnak támogatással, külön jegyzőkönyvi köszönetet inditványoz, megfelelő átiratban való tudomásra hozatallal.

Pénzügyileg a kórház most is saját bevételeiből fedezte összes személyi és dologi kiadásait, a város háztartásának minden megterhelése nélkül.

Az igazgató főorvos végül köszönetet szavaz a m. kir. földmivelésügyi miniszteriumnak az intézet részére ujabban megszabott olcsó tüzifa engedélyezéséért, valamint Nagyvárad város törvényhatóságának ingyen gyógyszerek kiszolgáltatására adományozott 500 koronájáért, amelyből és az ingyen gyógyszeralap jövedelméből 593 drb ingyenes vény lett az év folyamán kiszolgáltatva. Végül köszönetet szavaz az egyes pénzintézetek vezető és a társadalom ama tagjainak, kik egyes alkalmakkor az intézetet részben pénzbeli, részben természetbeni adományaikkal támogatták.

Stark Gyula köszönetet mondott az igazgató főorvosnak működéséért s a nagy gonddal összeállitott jelentésért. Inditványozza, hogy a jelentést nyomassák ki s küldjék szét, hogy minél szélesebb körben megismerjék az intézet működését.

Rimler Károly a maga részéről is nagy horderejünek, fontosnak tartja az uj kórház létesitését s igéri, hogy napirendre hozza mielőbb a kérdést. Reméli, hogy mire a gyermekkórház eléri az első deciniumot, már uj otthonában teljesitheti áldásos munkáját.

Pásztor Bertalan jegyző beterjesztette a gyermekkórház mult évi zárszámadását és folyó évi költségvetését, amelyeket elfogadtak.

Az igazgató főorvos szükségesnek tartja egy sebész mütőorvosi állás rendszeresitését, amelyről már tavaly is volt szó. Ehhez azonban a szabályrendelet módositása szükséges. Az ügyet annakidején kiadták a nemzeti szabályrendelet módositására kiküldött bizottságnak s azóta ott hever az ügy. Az igazgató-főorvos kifejtette, hogy ez a kérdés nem várhat addig, mig ez a bizottság jónak látja működésének megkezdését s ezért kérte, hogy a gyermekkórház szabályzatának módositását kapcsolják ki s tüzzék ki tárgyalásra.

Az igazgató-választmány helyesléssel fogadta a főorvos javaslatát s véleményezik a városi közgyülésnek, hogy a kórház szabályzatának módositására utasitsa a város tanácsát.

Ezenkivül még módositani kell a szabályzatot oly irányban, hogy ne csak 10 éves korig, hanem 12 éves korig vétessenek fel beteg gyermekek a kórházba. Továbbá vegyék be a szabályzatba a gyermekkórház nyilvános jellegét, mint azt már régebben kerték.

Az orvosi fizetések rendezése is szükséges s erről már gondoskodtak a költségvetésben.

Az ápolási napok diját 1 kor. 44 fillérben állapitották meg.

Az ülés végén megtekintették a kórtermeket s az ápoló apácák által berendezett pompás kis kápolnát.

Justh körutra készül. Justh Gyula ma reggel érkezett vissza az aradi népgyülésről és a sümegi kirándulásról. A képviselőház folyosóján nagy melegséggel üdvözölték párthivei, akiknek Justh Gyula lelkesedéssel beszélt az aradi népgyülésről, pedig nem sok oka van rá.

— Hiába akarják — ugymond — Kossuthék a mi választói jogi agitációnkat kisebbiteni, annál hamarább meg lesz a választói jog, minél nagyobb tömegek és minél intenzivebben küzdenek érte. A 48 as párt ne a hitbizományokért küzdjön, mint Baross János, hanem a demokratikus haladásért. Csodálatos, hogy egy 48-as párt nem tiltakozik az olyan felszólalás ellen, mint Barossé.

— Hol lesz a legközelebbi gyülés?

— Még nincs egészen fixirozva. Valószinüleg 14-ikén Brassóban, 21-én pedig Pécsett. Két hónap mulva nagyon letörik itt a reakció.

Biharmegye a mult hóban.

A közigazgatási bizottság ülése.

Biharvármegye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta meg május havi ülését. Az ülésen dr *Miskolczy* Ferenc főispán elnöklete alatt jelen voltak: gróf Tisza Kálmán, Fetser Antal, id. Markovits Károly, Fráter Barnabás, Wallner Ödön, Pallay Béla, Verner Kálmán Papp János, Erős Rezső, Plathy Miklós, Kesztheli Zoltán, Baranyi András, Móricz Ernő dr, Varró Domokos, Nyisztor Alajos, Koszta Jenő, Gerlán Gábor dr, Erődy János, Baróthy Pál, Balázsovits Jenő.

Az ülés megnyitása után az alispáni jelentéseket terjesztették elő. Ezek közül kiemeljük a főorvosi jelentést, mely szerint bár egyes járványok még mindég uralkodnak a vármegyében, mégis az egészségügy kedvezőbbnek mondható, mint az előző hónapban volt. A szokásos jelentések tudomásul vétele után dr *Baróthy* Pál kir. ügyész bejelenti, hogy az igazságügyi miniszter *Lázár* Márton ügyészt 1911 május 1-től kezdődőleg nyugdijazta és helyette *Stancsics* Árpád szabadkai ügyészt nevezte ki. A kir. ügyész jelentését tudomásul vette a bizottság.

Következett a tanfelügyelő jelentése, mely ez alkalommal sem szükölködött fegyelmi ügyekben. Első sorban a derecskei gazdasági iskola igazgatója ellen tett feljelentésekről számolt be a tanfelügyelő. *Molnár* Lajos szaktanitó és *Uray* Gyula református tanitó ugyanis Budapestre utaztak és ott panaszt tettek *Géher* Lajos igazgató-tanitó ellen. A panaszok szerint Géher szabálytalanul kezeli az iskola pénzét, többek között a jövedelmi tételeket ugy csoportositja, hogy azok nagyobb járulékot juttassanak a megállapitott kulcs szerint az igazgatónak. Más vád volt az, hogy Géher *Weisz* Antal kereskedőnél az iskola 900 koronás számlájára 825 koronát fizetett és ennek dacára is abból még mindig 400 korona áll fenn, végül hogy napidijakat számol fel minden külön működéseért.

A feljelentések alapján a miniszter elrendelte a vizsgálat megindítását, amit a tanfelügyelő le is járatott. A vizsgálat során a vádak mind alaptalanoknak bizonyultak s igy Géher ellen a fegyelmi vizsgálatot nem inditották meg. Géher különben a tanfelügyelői jelentés szerint szorgalmas, derék, tisztességes egyén, akit legutóbb is 600 korona jutalommal tüntettek ki érdemeinek elismeréséül.

A tanfelügyelő egyidejüleg javasolja, hogy a panaszkodó Molnár ellen az 1907. évi 26. t.-c. értelmében inditsa meg a közigazgatási bizottság a fegyelmi vizsgálatot és annak lejáratásáig függesszék fel egyharmad fizetésének élvezete mellett. A javaslatot azzal indokolja meg a tanfelügyelő, hogy mikor Derecskén a vizsgálat vezető bizottság megjelent és panasztévő tanitót kihallgatás végett megidézte, a tanitó azzal a kijelentéssel, hogy nem

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a tisztelt vevőközönséget értesiteni, hogy a Szent László-tér :: Kishidfőnél 9 éve vezetett :: **vászon és fehérnemü üzletemet** folyó évi február 1-től a tulságos házbéremelés miatt a Bémer-téri gyógyszertár mellé, a volt Hegedüs János-féle üzlethelyiségbe **helyeztem át.**

Midőn a tisztelt vevőközönség eddigi szives pártfogásáért hálás köszönetemet fejezem ki, kérem ugyanazt a jövőben is, — részemről ezután is szigoru elvem marad a pontos és lelkiismeretes kiszolgálás. Kiváló tisztelettel

Strohmayer Pál

Nagyvárad, Bémer tér.

tartozik vallani, mert a megjelentek érdekeltek, a vizsgálaton meg sem jelent. Molnárt még más is terheli. A gazdasági iskola iratszekrényéből ugyanis iratokat vett ki engedelem nélkül és azokat az igazgató elleni vádaskodásra használta fel, ezenkivül a tanfelügyelőség sok más szabálytalanságot is talált.

A bizottság a tanfelügyelő javaslatára Molnár ellen a fegyelmi vizsgálatot elrendeli és egyharmad fizetésének élvezete mellett állásától felfüggesztette.

A derecskei fegyelmi ügy után két nemzetiségi tanító fegyelmi ügye következett. A görög keleti tanitók egyesülete ugyanis Belényesben mulatságot rendezett s több más nóta után egyszerre magyar csárdást kezdett játszani a cigány. A magyar csárdás hallatára a tanitók közül többen magyar ellenes tüntetést kezdtek:

— Le a magyar nótákkal! Le a magyar tánccal! Nem kell a magyar! Ilyen és ehhez hasonló kiáltások hallatszottak mindenfelől. Akkor *Andru* Kornél pelbárthidai tanitó és *Mikuce* Gábor lekasenyi tanitó ellen megindították az eljárást, melyet a szalárdi és vaskóhi főszolgabiró vezettek. A vizsgálat folyamán a szentszék a tanitókat felmentette az eljárás alól. Az ügy a miniszter elé került. A miniszter a két tanitó ellen elrendelte a fegyelmi vizsgálatot. A közigazgatási bizottság a rendelet foganatositását mondta ki határozatilag.

A tanitók fegyelmi ügye még mindég nem merült ki. Következett *Kiss* Tivadar tárkánykai tanitó fegyelmi ügye. A tanfelügyelő jelentése szerint Kiss iskolájában foganatositották a vizsgálatot, amikor arról győződött meg a tanfelügyelő, hogy a tanitó semmiféle eredményt nem tud felmutatni. A gyermekek még irni sem tudnak, de más tekintetben sem tudnak semmit. A jelentés alapján a bizottság elrendelte a tanitó ellen a vizsgálatot.

A fegyelmi ügyek után került tárgyalás alá a káptalan által létesitendő *Ujiráz* község ügye. A közigazgatási bizottság mielőtt határozna ebben az ügyben az alispán elnökletével egy öt tagu bizottságot küldött ki a helyszini szemle megtartása végett. A bizottság tagjai *Verner* Kálmán, *Varró* Domokos, *Telegdi* József, *Markovits* Károly.

Végül bejelentik, hogy *Győri* István városfenesi körjegyzőt okirat hamisitás és több rendbeli sikkasztás miatt vád alá helyezte a bíróság és már a főtárgyalás napja is ki van tüzve. A főispán erre való tekintettel javasolja, hogy a körjegyzőt függesszék fel állásától egyharmad fizetésének élvezete mellett. A bizottság a javaslatot elfogadta.

Ezután több kisebb ügy elintézésével az ülés véget ért.

Tavaszi ujdonságaim
CIPŐ, KALAP
és uri divatcikkekben megérkeztek
REICHARD áruháza

UJDONSÁGOK.

* **A király Budapesten**. Tegnap este 6 óra 50 perckor érkezett Budapestre a király. Hivatalos fogadtatás nem volt. A budai várkastélyban József főherceg és családja fogadta a felséget, aki estebéd után a várkertben rövid sétát tett s azután pihenőre tért. Az uralkodó tegnap jelentést kért és kapott Hieronymi Károly miniszter állapotáról s nagyon örült, hogy a jelentés kedvező volt. A legutolsó rendelkezések szerint vasárnapig marad a fővárosban, aztán Gödöllőre megy ki. Ma külön kihallgatáson fogadja gróf Khuen-Héderváry miniszterelnököt s a következő napokon általános audienciákat fog tartani. Vasárnap automobilon megy ki a király Gödöllőre, de hetenkint egykétszer be fog menni a budai várlakba, hogy általános kihallgatásokat tartson.

* **Ülések a városházán**. Nagyvárad város közigazgatási bizottsága ma, május hó 4-én, csütörtökön délután 3 órakor tartja rendes havi ülését. — Pénteken, május 5 én délután 4 órakor a vizvezetéki és csatornázási bizottság, május 8-án, délután 4 órakor pedig Nagyvárad város központi választmánya tartja ülését.

* **Az Erzsébet-liget parcellázása**. A Biharmegyei Gazdasági Egyesület az olaszi temetői ut mellett levő Erzsébet-ligete, mivel céljának nem felel meg s rendőri felügyelet hiányában, egész nyáron csak csavargók és kétes egsistenciák tanyája, házhelyekül akarja felparcellázni és erre kérte Nagyvárad városától az egyesület az engedélyt. A tanács kiadta a kérvényt véleményadás céljából a városi mérnöki hivatalnak. *Kőszeghy* József főmérnök tegnap adta be jelentését, amelyben a parcellázást, olyan módon, amint azt a gazdasági egylet kérte, nem javasolja. A főmérnök hivatkozik arra, hogy a mikor a város a Kert várost engedélyezte, kijelölte azt az alap elvet is, hogy a Kertváros város felőli oldala és a város beépitett területe közötti rész okszerüen és célszerüen felosztassék. A mérnöki hivatal elkészitett egy szabályozási tervet, amely szerint a püspöki vámtól a Nagytemető-utcán és Széles-utcán vezetnék a durvább forgalmat, az állatfelhajtást a 3-ik vashidhoz. Gondoskodni kell továbbá, hogy az itt keletkező városrészekbe a Káptalan-sor felől szinten eljuthasson a forgalom. Végül az olaszi temető külső részén a Kert-város, illetve Szőlőtelep-utcán keresztül a forgalom a Rét városrész felé irányuljon. A vámháztól vezetendő ut pedig érinti az Erzsébet-ligetet, ezért ellenzi a főmérnök a gazdasági egylet által kért parcellázást. Kéri a főmérnök, hogy tervezetét tárgyalják s a Biharmegyei gazdasági egylet a telekfelosztást a mérnöki hivatal tervezetében kijelölt utcák nyomán kérelmezze.

* **Nyiri Sándor haldoklik**. Bécsből jelentik: Nyiri Sándor altábornagy, volt honvédelmi miniszter állapotáról ma reggel a következő jelentést adták ki: Táplálékfelvétel minimális, gyengeség növekvő, érverés 150, nagyon egyenetlen és időnként megszünik.

* **A királyi család ünnepe**. A nyáron együtt lesz az egész királyi család Ischlben s ott fogja bevárni az örvendetes eseményt: Mária Valéria főhercegasszony tizenegyedik gyermekét. A keresztelő is Ischlben lesz s erre az alkalomra az ősz királyi nagyapa köré fog gyülekezni az egész uralkodói család.

* **Előadás a városházán**. Igen érdekes és a komoly tudomány szinvonalán álló előadást tartott tegnap este a városházán dr *Simonyi* Ernő, a főreáliskola nagyképzettségü tanára. A levegő cseppfolyósitását mutatta be egy kisérletben, ami még a chémia egészen uj vivmánya és igen nagy jelentőségü felfedezésnek tartható a jövendő kulturát illetőleg. A levegőnek cseppfolyósitása ugy történik, hogy egy sok tekervényü csőbe magas légnyomásu levegőt nyomnak be és vele szemben egy valamivel kisebb légnyomásut eresztenek. A két levegőoszlop egymással surlódóan óriási sok hőt von el, minek folytán a levegő a csőben — 190°-ra lehül és cseppfolyóssá lesz. Az előadót lelkesen megtapsolta a közönség.

* **Az élesdi petició**. Az élesdi petició tárgyában meginditott vizsgálat már harmadik napja tart. A vizsgálat vezetésére kiküldött Bőhm Jenő táblabiró naponként nagy számu tanukat hallgat ki a felhozott vádak bizonyitására nézve. A tanuvallomásokból eddig nem lehet következtetni semmire, mert a tanuk egy része igazolja a vádakat, mig a másik része nem tud semmiről. A vizsgálat igen lassan halad előre, mert a tanukat mindenre ki kell hallgatni. A tanuk pedig oly nagy számmal vannak, hogy egy hónap leforgása alatt szó sem lehet a vizsgálat befejezéséről. A tegnapi nap folyamán 15 tanut hallgattak ki. Ezek közül többen igazolták, hogy Zathureczky legelőt és fát igért. Érdekes, hogy a tanuk nagy része nem akarja elfogadni a tanudijat sem.

* **Rendkivüli bankgyülés**. A Biharmegyei Kereskedelmi- Ipar- és Terményhitelbank ma délután 3 órakor tartja Teleky utcai intézeti helyiségében rendkivüli közgyülését, melyre a részvényesek figyelmét ezuton is felhivja.

* **Schvarcz Géza alezredes nyugalomban**. Tegnapi számunkban megemlékeztünk a hivatalos lap nyomán *Schvarcz* Géza honvédalezredes nyugalomba vonulásáról. Schvarcz Gézában kiváló ambicióju, tehetséges és képzett törzstisztet veszit a honvédség. A közös hadseregtől hivta át magyar szive a honvédséghez, melynek keretében gyorsan haladt előre. Egy ideig hadapródiskolai tanár is volt. A nyugalomba vonulás azonban Schvarcz Gézának, aki rendkivül sokoldalu, képzett ember, nem jelent pihenést. Most a jogakadémiának egyik legszorgalmasabb hallgatója, a szolgálati szabályzat helyett Gainst forgatja s a milyen ambiciózus katona volt, épp olyan ambicióval készül egy másik, a hadinál e nem sokkal békésebb pályára: a jugi pályára.

* **Iskolák a beéli járásban**. A megye közigazgatási bizottsága tudvalevőleg igen sok községben rendelte el a községi iskola felállitását. A határozat ellen tegnap egy egész csomó felebbezést terjesztett be a községek részéről a főszolgabiró. A felebbezésekben Bélnagymaros

Próbababákat, kerti-butorokat, gyermek-kocsikat és gyermek hajtányokat, utazó-, kézi-, piaci-kosarakat, kefcárukat, gyermekszékeket stb. jól olcsón és nagy választékban
JANKY ANTAL UTÓDA kishidfői
Telefon: 8. kosár- és lámpaáru-üzletében vásárolhat. Telefon: 8.

kéri az iskola felépitése alól való felmentését, mert itt a lakosságnak még annyi keresete sincs, hogy az élelmet tudja biztositani magának. A község 250 százalék pótadóval tartja fenn magát. Bántolmács, Pusztaszuszág, Bogy, Botfej, Bélegregy, Bélhagymás, Kománfalva, Bélörvényes községek hajlandók felépiteni a községi iskolákat, ha azokat az állam a felépités után átveszi. Pusztahodos, Bélkismaros és Csontaháza községek lakói még a ruhára valót sem tudják a föld terméséből megszerezni s igy az iskola felépitését sem vállalhatják. Olcsa községe állami iskola létesitéséhez hajlandó telket adni, azonban az iskolát annál inkább nem épiti fel, mert az eddig kifogásolt görög-keleti felekezeti iskola épületét oly jó karba hozták, hogy az ma már teljesen megfelel a kivánalmaknak. Különben is a lakosság zöme itt görög-kelet és tanköteles gyermekek száma is oly kevés hogy ezért külön községi iskolát felépiteni nem szükséges.

* **Két pénzintézet fuziója**. Már emlitettük azt a hatalmas transactiót, amely azt célozza, hogy Nagyvárad város két hatalmas pénzintézete: a 40 év óta fennálló Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhielbank, továbbá az alig hét évi fennállása dacára oly kiváló, tekintélyes poziciót kivivott Központi Takarékpénztár fuzióra lép s egyesül. A nagyfontosságu közgyülés e tárgyban május 4 én délután fél 5. órakor lesz a Keresk. Csarnok nagytermében

* **Uj gyógyszertár a Félix-fürdőben**. A megyei főorvos megvizsgálta a Félix-fürdői gyógyszertárt és arról tegnap tette meg véleményes jelentését. A főorvos kifogásolja a jelenlegi gyógyszertár helyiségét és azt teljesen alkalmatlannak találja. A gyógyszertár helyisége vizes abban gyógyszert tartani nem lehet, mert hamar megromlik. A főorvos javasolja, hogy a fürdőtulajdonos rendet hivja fel, hogy a jelenlegi gyógyszertár helyett egy teljesen uj helységet épittessen, mert ellenkező esetben elveszithetik a gyógyszertári jogot.

* **Kifogásolt alapitólevél**. Néh. Ujváry András bihardiószegi birtokos 12000 koronás alapitványt tett a Szent József-intézetben, a Szent Vincében pedig 400 koronás alapitványt. Az alapitólevél ellen Ujváry András egyik rokona panaszt tett a vallás és közoktatásügyi miniszternél. A panasztévő azt hozza fel, hogy a két intézetben nem vesznek fel református gyermekeket, holott az alapitólevélben az egyáltalán nincs kikötve, hogy csakis katholikus gyermekek élvezzék az alapitványt. Kifogásolja végül a panaszkodó azt is, hogy az alapitvány élvezőinek legalább elégséges előmenetelt kell tanusitani. A minisztertől tegnap érkezett le ebben az ügyben a döntés. E szerint az alapitólevélben tényleg nem szerepel az, hogy csak katholikus gyermekek veendők fel, ellenben mindkét intézet szervezete már olyan, hogy oda csakis katholikus gyermekek vehetők fel. Ezt pedig maga az alapitó is tudta. Az a kifogás, hogy legalább elégséges előmenetelt kivánnak meg a tanulóktól, az csak természetes, mert ha ez nem volna meg, ugy mindenféle rossz tanuló visszataszitaná a jeles eszü szorgalmas tanulókat az érvényesüléstől. A miniszter ezért nem változtathatja meg az alapitólevelet.

* **Kitüntetett rendőrszakaszvezető**. *Rimler* Károly polgármester *Kerekes* János rendőrszakaszvezetőt c. rendőrőrmesterré nevezte ki. Kerekes 1881 október 1-én lépett a nagyváradi rendőrség szolgálatába s azóta a legodaadóbb hüséggel és lelkiismeretességgel szolgálja a város közönségét. Harminc évi szolgálata alatt semmiféle kifogás nem merült fel ellene és ez idő alatt soha nem volt büntetve. A dereka szakaszvezetőt a polgármester — a kinevezési okmányban — követendő például állitja a rendőrlegénység elé.

* **Felebbezések a Szent László-tér aszfaltozása ügyében**. Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tudvalevőleg a Szent-László tér aszfaltozási munkálatát, a magyar aszfalt társaság ajánlatának mellőzésével, az angol Neuchatel-társaságnak adta oda, dacára a magasabb ajánlati összegnek, mert a drágább és értékesebb sziciliai tömöritett kőaszfalttal pályázott. A közgyülés határozata ellen most egymásután érkeznek be a felebbezések. Tegnap Pallay Lajos ügyvéd és több törvényhatósági bizottsági tag adták be felebbezésüket. Hivatkoznak arra, hogy a magyar aszfaltársaság által készitett nagyváradi aszfalt jó, csak a sinek mellett repedezik, de ez mindenütt igy van. A közgyülés a határozattal megsértette a szállitási szabályrendeletet. A másik felebbezést a magyar aszfalttársaság adta be. Mellékeli a szakértők által felvett jegyzőkönyvet, amelyben a Fő-utca aszfaltját jónak nyilvánitják. Az aszfalt rosszaságáért a a felelősséget a villamosvasutra háritják. A magyar aszfalt társaság elleni hangulatot tervszerü agitáció eredményének mondják s kérik a közgyülés határozatának megsemmisitését kérik.

* **Megakadályozott párbaj**. Tegnap éjjel fél 10 órakor az egyik lovasrendőr járőrnek tudomására jutott, hogy a Rulikovszky-uti temetőben két fiatal ember pisztoly párbajt akar vivni. A járőr a temetőnél fél 10 órakor megjelenve ott találta Bende Gábor 37-ik gyalogezredbeli tizedest, aki egy másik általa meg nem nevezett s a jelzett helyen meg sem jelent fiatal emberrel akart pisztoly párbajt vivni, A rendőrök ily módon a párbajt megakadályozták, mert Bendét az ügyeletes tisztviselő elé állitották, aki aztán lebeszélte a párviadal megtartásáról.

* **Sztrájk a Tátray gyárban**. A Tátray és Társa vasöntőde és gépgyár rtg. gyárában sztrájk ütött ki. Mintegy 90 különböző szakmabeli munkás lépett bérharcba, akik követeléseiket az alábbiakban jelentették be: 15 százalékos béremelés minden munkás részére. A tulórázásért este 8-ig 25 százalék, azontul éjfélig 50 százalék, éjféltől kezdve 100 százalékos pótlékkal dijazandó. A mühely jól járó óra helyezendő el. A mühelyben ruhaszekrény és mosdó készülékkel szerelendő fel. *Fanta* Károly esztergályos a munkába visszaveendő. A szakszervezeti munkaközvetités bevezetendő. Ezen mozgalomból kifolyólag 3 hónapig senki el nem bocsátható. *Jánossy* Gyula rendőralkapitány iparhatósági biztos a békéltető bizottsági ülést csütörtök este 7 órára hivta össze az ipartestület hiv. helyiségébe.

Ifj. Rimanóczy Kálmán
mübutorgyára
Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállitás. Egyes butordarabok avagy egész lakásberendezések, iparmüvészi tervezések és költségvetések dijmentesen eszközöltetnek. Uj szerkezetü service-asztalok mahagoni, palisander és citromfából. A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos képviselete, eredeti gyári árak mellett.

Kolosváry Sándor
ékszerész, arany és ezüstmüves üzletét
folyó év május 1-én áthelyezi mig az épitkezés tart Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. sz. Veinzlovits házba, az Orsolya zárda templomával :: szemben. ::

x **Vadászok figyelmébe**. Tisztelettel értesitem a nagyérdemü közönséget, hogy Rákóczy-ut Moskovits-palotában egy modern fegyverüzletet nyitottam, hol mindennemü fegyverek, revolverek és töltények kaphatók. Fegyvereket szakszerüen javitok Ladányi József puskamüves és fegyverkereskedő A vadászati évad vége felé közeledik. Felhivom a fegyvertartók figyelmét, hogy fegyvereiket javitás végett bizalommal hozzák mühelyembe. M. kir. lőpor áruda. Telefon 269.

Törlesztéses kölcsön!
Feltételek:
Teljes árfolyam
5.65 annuitás.
LÁSZLÓ ERNÖ
bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Lévay-palota,
Ezredévi emlék-tér sarok.

x **Stern a villamos** a javitott d. Just Wolfram égőket (hisz már más nem is létezik) 20 gyertyától 50 gyertyáig szombat esti fél 7 órától vasárnap délelőtt 10 óráig Korona 2.50 ért árusitja, nagyobb vételnél engedmény. Elvállal szakmájához tartozó mindennemü villamos világitási, villamos jelző csengő, telefon és villámháritó munkákat a legolcsóbb áron. Bémer-tér. Telefon 556. B

Értesités.
Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás üzletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk
ÓVÁRY TESTVÉREK
cég alatt.
Kiváló jóságu modern és izléses kályhálnkkal,
pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajtjuk továbbra is mélyen tiszlelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbra is fentartani. A legdivatosabb és :: legegyszerü ::
cserépkályhàk
állandóan raktáron vannak.
Javitási munkák a legrövidebb idö alatt eszközöltetnek.
Nagybecsü megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel
Óváry Testvérek kályhás iparosok
(Óváry Lajos utódai).
Csengeri-utca 27. szám.

x Néhai főtisztelendő **Makutz Ernő** theol. könyvtárát mig a készlet tart *olcsón* kiárusitom. Benkő A könyvkeresk. Rákóci-ut 10.

Double-kelme
ujdonságok
FLEGMAN
cégnél, Bémer-tér.
128

A kereskedelmi és iparkamara székházában egy **4 szoba**, **előszoba**. **1 fürdő szoba**, **1 cseléd szoba**, **konyha** és egyéb mellékhelyiségekből álló lakás a f. évi november hó 1-től kiadó.

Közelebbi felvilágositás szerezhető a kamarai titkárnál.

Uj virágüzlet!
Fratrics János
kereskedelmi és mükertész.
Kertészeti telepe: Szent János. — Virág-csarnoka: Szent János-utca 1 szám,
ahol minden időben frissen vágott virágokból készülnek
báli, menyasszonyi s alkalmi csokrok
szép kivitelben, előnyös árak mellett.

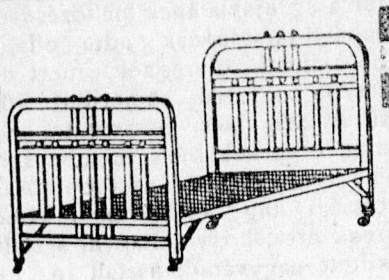
Borzalmas lesz a tavasz
azoknak, kiknek szeplőt és májfoltot hoz. Ezt egyedül a torony alatti **Ujvárosi drogéria** Hóvirág crémje szünteti meg.

CZAPFALVI JÓZSEF
mázoló, épület és butorfestő
Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.
Helyi és vidéki telefon szám: 1001.
Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készitését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszertári berendezések és butorok festését, kerti butorok zománcozását és porcellán utánzást. Vidék megrendeléseket a legpontosabban készitek
Tisztelettel
358 Czapfalvi József.

Igazságszolgáltatás.

§ **Bicskázás gyerekek közt.** Pár hónappal ezelőtt történt Nagyváradon, hogy két, egészen fiatalkoru kereskedőinas az utcán egymással összeszólalkozott, mire bicskát rántottak és az egyik halálos szurást kapott. *Mihók* Sándor és *Klein* Benjáminné fia az eset hősei, akik közzül a kis Klein gyerek lett a szerencsétlen összeszólalkozás áldozata. A fiatalkoruak felett itélkező bíróság tegnap tárgyalta az ügyet és Mihók Sándor vádlottat dr *Poynár* Özséb védbeszéde után önvédelem alapján felmentette. Elnök Ember Géza, ügyész dr *Kármán* Emér volt.

Magánvizsgára
sikerrel előkészit nyug. főgimn. tanár. Már eddig is több izben vizsgáztatott kitünő sikerrel
Lakása: Uri-utca 11. sz. I. 5.

Vas és rézbutor gyári raktár!

Szekrényágy 3 matraccal 19 korona
Sodronybetét 10 korona
Rézkarniss 5 korona
Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható
Kohn Adolf
vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636.

SZINHÁZ.

Heti müsor:

Csütörtök: Utánam!

Péntek: Faust (Arnoldson Sigrid vendégfellépte.)

Szombat: Utánam!

Vasárnap este: A pálinka (Bihari Akos fölléptével.)

Arnoldson Sigrid. Nem is tudjuk, hogy jutottunk ahoz a szerencséhez, hogy a svédek világhirü csalogányát, Arnoldson Sigridet ünnepelhettük és bámulhattuk szerény vidéki szinpadunkon. Őszinte köszönettel adózunk az igazgatónak, amiért ezt az élvezetet megszerezte. Gyengék vagyunk ahoz, hogy ennek a világhirü énekesnőnek nagy müvészetét kellőleg méltathassuk. Enekének szépsége, hangjának kristálytiszta csengése és szivbe lopódzó melegsége annyira elragadja a fogékony lelkü hallgatót, hogy a csodálat kifejezéséhez nem talál megfelelő szavakat. A müvésznő tökéletes énekleti iskolázottságát csak bámulni lehet. Vegyük most ehez ragyogó szépségét és játékának utólérhetetlen tökéletességét s akkor halvány fogalmat alkossunk magunknak Arnoldson Sigridről.

Ilyen müvésznőhöz persze méltó keretet csak az elsőrendü operaházak ensembléjában találhatunk, de azért nem szabad megfeledkeznünk a mieink odaadó összmüködéséről és szép sikerü igyekezetéről sem. Különösen Mihályi és Asszonyi tettek ki magukért. A zenekar és énekkar helyenkint tul erős volt a müvésznő bársonypuha hangjához, bár Kovács Miksa karmester mindent elkövetett, hogy visszatartsa a tulbuzgó urakat és hölgyeket. Szivesen vennők, ha a nagydobot valaki belyukasztaná a következő operaelőadásra, mert azt eltürjük, ha a nagyvásárban halijuk hatalmas dübögését, de az igazán nem kivánatos, hogy az operákban prim szerepet vigyen.

A közönség nagy elragadtatással számtalanszor lámpák elé hivta a vendégmüvésznőt.

Azt azonban, hogy egy szál virágot sem kapott, igazán szégyeljük. Aki szépet akar hallani és jegyet kap, okvetlen menjen el a Faust előadásra pénteken. —ő.

TÁVIRATOK.

Kaszinó botrány Besztercebányán.

Besztercebánya, május 3.

(Saját tud.) Hutyec György épitész az irodájában alkalmazta Kepes György tartalékos tisztet, akivel valami dolog miatt nézeteltérés keletkezett. Ebből kifolyólag Hutyec tettleg inzultálta Kepest, aki provokálta az épitészt. Az épitész a provokálást nem fogadta el, hanem megkérte Kepest. A katonai parancsnokság utasitotta Kepest, hogy polgári birósági utján keressen elégtételt. Az ottani járásbiróság erre Hutyect 20 korona pénzbüntetésre itélte. A büntetést a tisztikar olykevésnek találta, hogy amiatt elhatározták, hogy mindnyájan kilépnek az összes körökből. A kerületi parancsnok ezenkivül még elrendelte azt is, hogy az összes tartalékos tisztek is lépjenek ki a klubokból. A kilépés folytán 3 klub bukás szélére jutott.

Öngyilkos urileány.

Budapest, május 3.

(Saját tud.) Spiegel Berta 18 éves urileány ma egy fővárosi szanatoriumban sublimát oldatot ivott. A sublimát pastillát eddig ismeretlen módon lopta be a szanatoriumba, ahol azt egy őrizetlen pillanatban feloldotta és megitta. A leány azonnal meghalt. Az öngyilkosság oka szerelem volt.

Singer Artur doktorátusa.

Budapest, május 3.

(Saját tudósitónktól.) Singer Artur tudvalevőleg az egyetem ama végzése ellen, melyben az ő doktorátusát megsemmisitette felebbezéssel élt. A felebbezéssel legutóbb foglalkozott az egyetem tanácsa, mely a végzésnek a plagiumra vonatkozó részét közölte, de a doktorátust teljesen megsemmisitette. Az itélet tegnap került nyilvánosságra.

Uj földgáz kutak.

Budapest, május 3.

(Saját tud.) Mahli Sándor a földgáz ügyvezetője egy ujságiró előtt kijelentette, hogy az eddigi földgáz forrásokon kivül még földgáz van Szászrégenben, Ugrán és Marosszentgyörgyön. A földgáz mennyiségéről a legközelebbi furatások adnak majd felvilágositást.

Éhenhalt hercegnő.

Moszkva, május 3.

(Saját tud.) Szahovszkay hercegnő ma kastélyában meghalt. A megtartott vizsgálat során megállapitotta az orvosi boncolás, hogy a hercegnő éhenhalt. Az elhalt óriási vagyonnak a tulajdonosa s a nagy fösvénysége miatt koplalt.

NYILTTÉR.

—

BÚTOR

átköltözés miatt,

olcsó

gyári árban

REISZ butorgyárában

május 1-től

Rákóczi-ut 14.

Dr. Bock Ármin

szemorvos

szemészeti rendelőjét Szent László-tér 5. szám alá (Kovács-ház)

helyezte át.

KÖZGAZDASÁG.

—

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése:

Budapesten

Az üzlet irányzata tegnap lanyhán indult és a lanyhaság egész nap tartott, különösen a tengeri árfolyamok hanyatlottak lényegesen. — Ennek oka leginkább a bekövetkezett kedvező időjárás, valamint ama körülmény, hogy nagyon sok hajóáru van utban Budapest felé. Felmondás tengeriben 40 ezer métermázsa, zabban 30 ezer métermázsa.

Határidők záralata:

Májusi buza — — — —	12·79
Októberi buza — — — —	11·62
Októberi rozs — — — —	9.64
Októberi zab — — — —	7.12
Májusi tengeri — — — —	6.59
Juliusi tengeri — — — —	6·71
Augusztusi tengeri — — —	6·87
Augusztusi repce — — —	14·20

—

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény — —	821·—
Osztrák hitelrészvény — —	650.50
Jelzálogbank — — — —	478·50
Leszámitoló és pénzváltó —	—·—
Osztrák államvasut részvény —	—·—
Közuti vasut — — — —	751·25
Rimamurányi vasmü — —	688·—

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA

Legbiztosabb és legmegbizhatóbb nyaraltatás!

A nagyérdemü közönség b. figyelmébe ajánlom, hogy ugy helyben, mint nagyszalontai fióküzletembe szőrme-árúkat, téli öltönyöket, függönyöket, szőnyegeket stb. nyaraltatás végett csakis nálam és fióküzletemben méltóztassanak elhelyezni, hol kivánatra bármikor felmutatható legyen, a nyaraltakat tisztán kezelve, gondozva és kijavitva annak idején haza szállittatom. A raktárom és üzletem a károk ellen biztositva van, azért kérem a nagyérdemü közönség szives bizalmát. Tisztelettel

ZIMÁNYI ANDRÁS

német szücs

Szinház-utca, Adorján-palota.

Biztositott raktár:

Körözs utca 47. sz. (Saját-ház.)

Dajkovits E.

fényirodájában

Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,

villany felvételei speciálitása utólérhetetlen.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

8794—1911.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala mint I. foku iparhatóság ezennel közhirré teszi, hogy Grünfeld Sándor és Kormos Zsigmond által felállitani szándékolt hajlitott butor és székgyár telep telepengedélyezése tárgyában folyó évi május hó 8-ik napjának délelőtti 11 órájára az Aradi-ut 13. számu házhoz helyszini tárgyalást tüzött ki, a mely körülményről az érdekeltek oly figyelmeztetéssel értesittetnek, hogy esetleges kifogásaikat a helyszini tárgyalás alkalmával adják elő, mert a később teendő felszólamlások figyelembe vétetni nem fognak.

Nagyvárad, 1911. április 22.

Gerő,
rendőrfőkapitány.

320

Bumbera István

papi- és polgári szabó

NAGYVARAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szállitója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

NAGYVÁRAD

KOSSUTH LAJOS-UTCA 5. SZ.

BÉMER-TÉR, (BAZÁR-PULET.)

Rosenberg Izsó cementáru-gyáros

irodáját és főüzletét

Kossuth Lajos-utca 7. sz. házba helyezte át.

Cement és épitési anyagok, detail elárusitási üzlete (Nagypiactér), Kereskedelmi Csarnok palotában van.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY" árai!

Rákóczi-ut 5 szám, Veiszlovits-ház. **Figyeljen az árakra.**

1 üveg Odol	74 kr.	1 üveg Kerpel kézfinomitó	38 kr.
1 » francia szájviz	25 »	1 tégely Margit crém	40 »
1 » száj szagtalanitó	50 »	1 » Diana crém	65 »
3 tubus dr Heyder fogcrém	50 »	1 drb Dianna szappan	65 »
1 » Thymol »	20 »	1 dob Lickner puder	38 »
1 » Stomatin »	20 »	1 » amerikai porcellán puder	1 frt 20 »
1 » tégely Odontin fogpaszta	55 »	1 üveg amerikai petrol	50 »
1 drb Odontin betét	35 »	1 » Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — »
1 üveg Picavan	98 »	1 fekete champos	12 »
1 üveg Bay Rum	35 »	1 rud rozsa Glycerin szappan	20 »
1 » Jera viollette brillantin	30 »	3 drb francia ibolya szappan	50 »
1 » francia brillantin	15, 22, 35 »	1 » Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 »
1 » folyékony brillantin	50 »	1 » » Speick szappan	28 »
1 » valódi dió olaj	15 »	1 » Windsor szappan	38 »
1 » » » » kivonat	75 »	1 tubus kaloderma	28 »
1 drb bajuszkötő	15, 20 35 »	1 » Beloderma kézfinomitó	20 »
		1 üvegtégely tejcrém	

1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 35 kr
1 Gillette utánzatu borotva készülék	1 » 50 »
1 valódi serte hajkefe	70 »
1 dublé bajuszkefe	20 »
1 valódi serte ruhakefe	45 »
1 körömkefe	05 »
1 surolókefe óriási	20 »
1 surolókefe kisebb	10 »
12 drb Royal angol cipő crém	96 »
1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 »
1 » cipőfényesitő flanel	20 »
1 » Jurigatem Zománc	30 »
1 mtr vörös gumicső	60 »
Egynegyed Ko Brunz watta	35 »

305

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemü betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árakról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

A Nagyszebeni

Általános Takarékpénztár

Előnyös amortizációs kölcsönöket nyujt és konvertál házakra, földekre és épitkezési célokra, előzetes költség nélkül. Készséggel szolgál felvilágohitással:

Breitenstein Frigyes,

Nagyvárad, Keskeny-utca 13. sz.

Telefon: 1054.

Ujdonság. Szekrényágy.

Szabadalom bejelentve.

Kis lakásokban nélkülözhetetlen. Különböző alakban és kivitelben készen kaphatók. Mint gyermekágy (nagyobbaknak is), iróasztal, festőállvány és ruhaszekrény 40 kor.-tól feljebb. Vételkényszer nélkül megtekinthető

HERCZEGH

müasztalosnál.

Szalárdi-utca 17. szám. 261

Mivel külföldön és Amerikában több éven át dolgoztam **butor és különleges** munkákat szakszerüen készitek. Rajz, költségvetés s szakvélemény dijtalanul.

TÁTRAY és TSA RT.

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és mülakatos munkákat, vizvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőmüveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Tisztelettel értesitem a n. é. hölgyközönséget, hogy Szaniszló-utca 4. sz. alatt levő

női-szabó műhelyemet

1911 május 1-én a Rákóczi-ut 12. (régi Apolló épületbe) helyezem át.

További szives pártfogást kérve vagyok, kiváló tisztelettel

Karkusz Sándor,

női-szabómester.

304

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utcza 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készitését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

A

„TISZÁNTUL"-ra

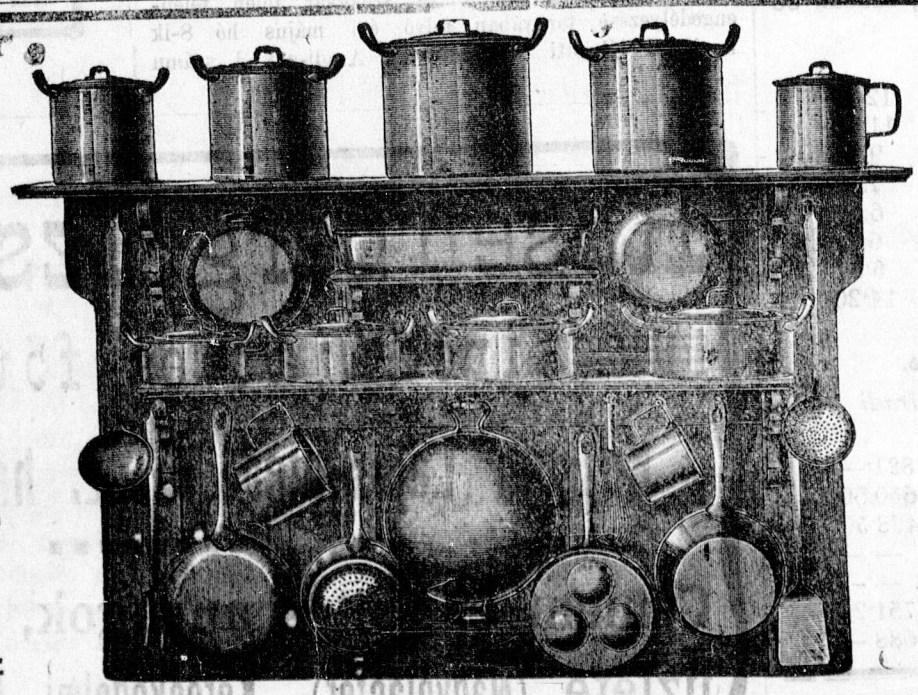
előfizethet mindennap.

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedése

Rákóczi-ut. Telefon 390. sz.

Modern konyhaberendezések zománcos és tiszta aluminiumból.

Tavaszi ujdonságok

Vasbutorok u. m.:

szekrényágy 3 matraccal

K 19·50.

Gyermekágyak

K 26-tól.

Szent László-nyomda részvénytársaság, Nagyvárad.